DOI: [10.32702/2307-2105-2022.2.85](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.2.85)

УДК 339.1

*I. В. Новойтенко,
к. е. н., доцент кафедри екологічного менеджменту та підприємництва,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID ID: 0000-0002-6111-7486
К. В. Нечипоренко,
здобувач вищої освіти ОП «Підприємництво та біржова діяльність»,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID ID: 0000-0002-0000-4744*

ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКИХ КОМПАНІЙ НА ФОНДОВИХ БІРЖАХ

*I. Novoitenko
PhD in Economics,
Associate Professor of the Department of Environmental Management and Entrepreneurship,
Taras Shevchenko National University of Kyiv
K. Nechyporenko
Bachelor's degree in Entrepreneurship and exchange activities,
Taras Shevchenko National University of Kyiv*

EXPERIENCE AND FUTURE FOR UKRAINIAN COMPANIES ON STOCK EXCHANGES

У статті наведено характеристику українських компаній, які здійснили розміщення акцій на іноземних фондових біржах, умови лістингу на Варшавській фондовій біржі, Лондонській, Німецькій та біржі Євронекст. Проаналізовано показники інвестиційної привабливості акцій українських компаній на основі позитивної динаміки доходів, перевищення ринкової ціни над ціною IPO, значенні мультиплікатора "ціна/доход на акцію" до 15, значенні коефіцієнта "ціна/балансова вартість акції" до 2, ринковій вартості компанії. На основі проведеного аналізу окреслено перспективи первинного публічного розміщення акцій українських компаній на іноземних фондових ринках через відсутність попиту на вітчизняному ринку. Фінансування розвитку компанії через залучення коштів інвесторів на фондовій біржі потребує як витрат на проведення IPO в еквіваленті 10% від ціни розміщення, так і заходів, спрямованих на підвищення її інвестиційної привабливості. Це означає безперервне вдосконалення бізнес-моделі, підвищення рентабельності діяльності, публічне оприлюднення фінансової звітності за три попередні роки, перевіреної аудиторськими компаніями, забезпеченість прозорості менеджменту, корпоративна соціальна відповідальність.

The experience of the Ukrainian companies on foreign stock exchanges, the requirements of listing on the Warsaw Stock Exchange, London Stock Exchange, Deutsche Börse AG, and Euronext were analysed in the article.

Indicators of investment attractiveness of Ukrainian companies shares based on the positive dynamics of revenue, market price under IPO price, price/earnings per share (P/E) below 15, price/book value per share (P/B) below 2, market value of the company.

It was established that the initial public offering of Ukrainian companies shares goes on foreign stock exchanges due to lack of demand in the domestic market. There are a lot of requirements to the company for getting financing: from the expenses of IPO procedures (an equivalent about 10% of the volume price) to the higher level of investment attractiveness. It means the necessity of improving the business model, increasing the profitability under overage level in the sector, public access to the financial statements for the last three years (audited by audit firms), transparent management, corporate social responsibility. All together it helps to improve the company's business reputation and confidence by investors.

There's only 1,2% of trades volume on Ukrainian stock exchanges related to shares trades in 2021. The ways of development domestic stock exchanges are: simplification of procedures for attracting foreign capital, increasing the financial literacy of the population, improving and sharing information about innovative technologies in stock trade that are available for private investors through mobile applications and computer software, and through brokerage services of banks and investment companies.

An offering of Ukrainian securities on European stock exchanges indicates the effectiveness of using this tool to scale the business. The Ukrainian companies have experience of listing securities on the Warsaw Stock Exchange, seven companies (MHP, Ukrproduct Group, Avangarco Investment, Cadogan Petroleum, Ferrexpo, Americano Real Estate, Regal Petroleum) - on the London Stock Exchange, the international holding Bunge (which includes Bunge-Ukraine) - on the New York Stock Exchange.

There's a chance for investors to buy shares of some Ukrainian companies that cost cheaper. It's the same for famous USA-shares taking into account the decisions of international central banks to cut the quantitative easing monetary policy that brings a decrease in stock market activity and a decrease in the value of shares in general. But there's one important issue that moves investors to pay special attention to the undervalued shares by any time. Shares of Astarta, MHP, Ferrexpo are underestimated now.

As for enterprise, attention is needed to advantages of loyal rules for offering shares on specific startup places European stock exchanges (New Connect, AIM, Euronext Access, Scale, as well as attention to requirements for large companies seeking for initial public offerings on the main market of these exchanges.

Ключові слова: фондова біржа; IPO; акції; лістинг; інвестиції.

Key words: stock exchange; IPO; shares; listing; investment.

Постановка проблеми. У розвитку біржової торгівлі в Україні зацікавлені як інвестиційні фонди та банки, приватні інвестори, так і емітенти. Для покупців цінних паперів важлива різноманітність вибору цінних паперів, що відповідають їх вподобанням. Це є способом диверсифікації ризиків та отримання пасивного доходу. Для суб'єктів господарювання емісія цінних паперів і їх IPO є джерелом фінансування розвитку та публічного визнання ефективності діяльності. В таких умовах аналіз досвіду та перспектив розміщення акцій на українськими компаніями на фондових біржах є надзвичайно актуальним.

Аналіз останніх досліджень. Вирішенню проблем міжнародного лістингу для українських компаній, особливостям первинного розміщення акцій, вибору IPO як форми інвестиційного забезпечення, торгівлі цінними паперами в Україні присвячено публікації І. Мазур [1], І. Манаєнка [2], Д. Бутенка [3], Т. Кутового [4]. Дана стаття вирішує частину невирішеної раніше проблеми щодо перспектив активізації діяльності на фондовому ринку як для українських емітентів, так і для вітчизняних інвесторів.

Мета статті. Визначити перспективи виходу українських компаній на фондові ринки на основі аналізу інвестиційних ідей, досвіду первинного публічного розміщення акцій, критеріїв лістингу на європейських біржах.

Виклад основного матеріалу. На фондовому ринку України з фінансовими інструментами результативно працюють Українська фондова біржа, фондова біржа "ПФТС" та фондова біржа "Перспектива".

На перших двох біржах спостерігається повільна торгівля акціями, основною діяльністю останньої є торгівля облігаціями та деривативами [5].

На українських біржах у 2022 р. є можливість придбати акції іноземних компаній Амазон (Amazon), Еппл (Apple), Тесла (Tesla), Нетфлікс (Netflix), Шеврон (Chevron), Уолт Дісней (The Walt Disney Company), Мета (Meta Platforms), Джонсон і Джонсон (Johnson&Johnson), Пфайзер (Pfizer), Макдональдс (McDonald's Corporation), Кока Кола (The Coca Cola Company), Пепсико (Pepsico), Найк (Nike), Старбакс (Starbucks Corporation), Пейпал (Paypal Holdings), Банк оф Америка (Bank of America Corporation), Нвідія (Nvidia Corporation) та інші [6, 7].

Акції підприємств МХП, Астарти, Феррекспо, Кернел, Укрпродукт груп, що ведуть економічну діяльність на території України, представлено на Українській фондовій біржі як акції іноземних емітентів. Всього у біржовому списку цієї біржі розміщено акції 88 емітентів [7].

На фондовій біржі ПФТС розміщено акції Феррекспо, Кернел, МХП, Мілкіленд. У біржовому списку ПФТС представлено 72 види цінних паперів українських та іноземних компаній. Серед українських компаній переважають Акції агрохолдингів Астарта, Бунге Україна, МХП, Кернел, КСГ Агро, Укрпродукт Груп, Мілкіленд Україна, групи компаній гірничодобувної промисловості Феррекспо є у міжнародному лістингу (табл. 1).

Переважна більшість компаній здійснила розміщення цінних паперів на Варшавській фондовій біржі, сім компаній (МХП, Укрпродукт, Авангард Інвестмент, Кадоган Петроліум, Феррекспо, Американо Ріал Істейт, Регал Петролеум) – на Лондонській фондовій біржі, міжнародний холдинг Бунге (до структури якого входить Бунге-Україна) – на Нью-Йоркській фондовій біржі.

Таблиця 1.

Характеристика компаній, представлених на фондових біржах України та світу

№ п/п	Назва компанії/рік заснування	Вид діяльності	Місце реєстрації	Територія представленості	Чисельність персоналу, осіб
1	2	3	4	5	6
1	Астарта Холдинг (1993 р.)	виробництво цукру, переробка сої, тваринництво, сільське господарство, виробництво і реалізація кормів, молока та м'ясопродуктів	Амстердам, Нідерланди	Україна, Європа, Азія, Австралія, Океанія	5027
2	Бунге (1818 р.), Бунге-Україна (2002)	сільське господарство, харчові олійні продукти, борошномельне виробництво, добриво, цукор, біоенергетика	Сент Луїс, США	40 країн, 360 компаній, 32 портових термінали, 160 елеваторів	23000
3	МХП (1998 р.)	птахівництво, вирощування зерна, м'ясопереробка, комбікорми, торгівля	Київ, Україна	потужності в Україні, Нідерландах, Словенії, Словаччині, логістичний центр в ОАЕ, експорт до 80 країн світу	31061
4	Кернел холдинг (1995)	переробка олійних культур, інфраструктура та торгівля, сільське господарство	Київ, Україна	експорт соняшникової олії та сільськогосподарської продукції до 80 країн світу	10614
5	КСГ Агро (2010)	свинарство, рослинництво, виробництво овочів та фруктів, м'ясних виробів, паливних пелет та теплової енергії, торгівля	Люксембург, Люксембург	світовий лідер з виробництва інокулянтів (біопрепарати для обробки насіння бобових, зернових та технічних культур)	350
6	Укрпродукт Груп (2004)	виробництво молочної продукції та напоїв	Київ, Україна	експорт молочної продукції, включаючи SMP, до Данії, Нідерландів, Болгарії, Японії та Туреччини	860

продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
7	Мілкіленд, Мілкіленд-Україна (1994)	переробка молочної продукції, молочне тваринництво, виробництво зернових культур	Амстердам, Нідерланди	виробник та дистриб'ютор молочних продуктів в ЄС та країни СНД, експортує до 30 країн світу	1511
8	Феррекспо (2005)	видобуток, переробка, виробництво, продаж окатишів залізної руди для металургійної промисловості	Баар, Швейцарія	Центральна та Західна Європа, Північно-Східна Азія, Китай, Південно-Східна Азія, Туреччина, Близький Схід, Індія та інші	11000

Джерело: складено за даними [8-16]

У період зростання інфляції та враховуючи рішення центральних банків щодо згортання “пом’якшеної” монетарної політики, що призводить до зростання вартості грошей, спостерігається зниження активності на фондовому ринку та зниження вартості акцій провідних компаній. У таких умовах інвесторами рекомендується диверсифікувати інвестиційний портфель купуючи акції обраних компаній дешевше. Особлива увага інвесторів як у період кризи, так і у часи розвитку фондового ринку, спрямована на пошук недооцінених акцій, у тому числі такими можуть бути акції українських компаній.

Для визначення потенціалу українських компаній інвестори аналізують динаміку доходів компанії та мультиплікаторів “ціна/дохід на акцію” (P/E), “ціна/балансова вартість акції” (P/B) та інших.

Коефіцієнти P/E використовуються інвесторами та аналітиками для визначення відносної вартості акцій компанії в порівнянні з доходами на акцію, що генерує компанія за період. Інвестори готові платити за акції компанії вищу ціну очікуючи зростання результатів її діяльності у майбутньому. Значення P/E до 15 є прийнятним. Акції компаній з інноваційними технологіями та/або з технологічного сектору мають P/E понад 15, що свідчить про їх переоціненість, обґрунтовану довірою та очікуваннями інвесторів. Низьке значення P/E є індикатором недостатньої впевненості інвесторів у майбутньому зростанні прибутку компанії [17].

У коефіцієнті P/B співвідноситься ринкова вартість акції з її балансовою вартістю. Якщо ринкова вартість не більше ніж вдвічі перевищує балансову вартість, це свідчить про забезпеченість інвестицій і повернення їх в разі банкрутства компанії. Це створює цінність для інвесторів з точки зору потенціалу зростання ціни у перспективі та можливості примноження капіталу. Акції з коефіцієнтом P/B, який менше 1, зазвичай вважаються недооціненими.

Станом на 11.02.2022 р. для компанії Тесла (Tesla) P/E=177, P/B=31,72; Амазон (Amazon) P/E=59,95, P/B=11,29 [18].

Показники акцій українських компаній свідчать про недооціненість акцій Астарті, МХП, Феррекспо (табл. 2).

Таблиця 2.
Характеристика акцій українських компаній

№ п/п	Назва компанії/рік IPO	Річний дохід (Revenue), млн \$		Ціна/Доход на акцію (P/E)	Ціна / Балансова вартість активів (P/B)	Ціна акції на 10.02.2022 р.	Ціна IPO (IPO Price)	Ринкова капіталізація (Market Cap)
		2020	2021					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Астарті Холдинг, серпень 2006	415,630	426,021	1,56	0,38	35,95 PLN	19,05 PLN	821,68M
2	Бунге, серпень 2001	41404	55079	6,23	2,04	99,64\$	18,69\$	13,88B
3	МХП, червень 2008	1911,137	2143,706	1,2	0,25	3,77 GBX	15,2GBX	682,9M
4	Кернел холдинг, листопад 2007	4,11B	5,65B	8,8	1,12	54,7 PLN	4,7 PLN	4,482B
5	КСГ Агро травень, 2011	21,338	27,612	0,97	2,17	3,29 PLN	22,7 PLN	49,31M
6	Укрпродукт Груп, лютий 2005	53,5	55,5	-	0,3	4,25\$	52\$	1,686M

продовження таблиці 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
7	Мілкіленд Україна, Грудень 2010	-	73,17	-	0,26*	1,5 PLN	34,35 PLN	47,031M
8	Феррекспо, червень 2007	1700,321	2277,146	1,93	1,09	284,2GBX	140,4 GBX	1,49B

Джерело: складено за даними [16, 18, 19]

Результати порівняння динаміки ціни первинного публічного розміщення акції (IPO Price) з ціною на 10.02.2022 р. свідчать про значне падіння ціни на акції КСГ Агро, Укрпродукт, Мілкіленд. Ціна акцій Астарті, Бунге, Кернел та Феррекспо зросли у вартості з часу їх розміщення на фондовій біржі.

Згідно з даними звіту Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України, за січень-грудень 2021 р. у структурі загального обсягу торгів фінансовими інструментами на акції припадає 1,2% (у 2020 р. – 3,8%), що є найгіршим результатом за останні 5 років [20]. Ці показники є незрівнянно малими в порівнянні з аналогічними на фондових біржах у Європі, Америці та Азії.

Вище зазначене обумовлює вибір найбільших компаній України проводити аудит фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів, забезпечити прозорість менеджменту та публічність діяльності, підвищити її рентабельність до рівня вище середнього у секторі та провести IPO за кордоном: у Польщі на Варшавській фондовій біржі (Warsaw Stock Exchange), у Великій Британії на Лондонській фондовій біржі (London Stock Exchange), у країнах ЄС та Німеччині на Євронекст та Німецькій групі бірж (Euronext, Deutsche Börse AG) (табл. 3).

Таблиця 3.

Умови первинного публічного розміщення акцій на європейських біржах

Показник	Варшавська фондова біржа(GPW)	Лондонська фондова біржа (LSE)	Євронекст	Німецька біржа АГ
Ринкова капіталізація компаній (грудень 2021 р.)	PLN 1,69 B	\$ 3,8T	\$ 7,33T	\$2,5T
Кількість майданчиків для IPO	2	4	4	4
	GPW Main market	AIM	Euronext	General Standard
	NewConnect (для стартапів)	Main Market High Growth Segment	Euronext Growth	Prime Standard
		Main Market Standard Segment:	Euronext Access	Scale
		Main Market Premium Segment:	Euronext Access +	Basic Board
Кількість компанії залучених до IPO у 2021 р.	16	174	212	138
- з них іноземних:	3	44	-	
Кількість зареєстрованих компаній	430	2017	1950	557
- з них іноземних:	47	1211	-	53
- з них українських:	8	7	1	0
Обсяг укладених угод IPO в 2021 р.	N/A	22784,98	29510,78	N/A
Умови для виходу на IPO на основних майданчиках біржі:	Main Market	Main Market	Main Market	General Standart
- ринкова капіталізація (market cap)	EUR15M	GBX 700000	EUR 5M	EUR 1,25M
- кількість акцій у обігу на біржі (free float)	в обігу ≥ 100000 акцій на суму 1000000 EUR	$\geq 25\%$ в обігу	-	10000 або 25 %
- фінансова звітність, перевірена акредитованими аудиторськими компаніями	за 3 роки	за 3 роки	за 3 роки	за 3 роки

Джерело: складено за даними [21-27]

Варшавська фондова біржа – це найбільша фондова біржа східної Європи, що користується попитом для первинного публічного розміщення акцій українських компаній. На цій біржі провели IPO 11 українських компаній, але в 2021 році представлено 8 компаній.

Восьме місце в рейтингу світових бірж за ринковою капіталізацією компаній посідає Лондонська фондова біржа [26]. За результатами 2021 р. Лондонська фондова біржа була найбільшим центром IPO, якщо не брати до уваги результати Сполучених штатів Америки та Китайської народної республіки. Понад 120 унікальних компаній обрали лістинг на Лондонській фондовій біржі, залучивши 16,8 млрд фунтів стерлінгів. Для цієї біржі 2021 р. є визначальним за розміром залученого капіталу шляхом IPO з 2007 р. та за кількістю IPO з 2014 р. [28].

Німецька біржа АГ є одна з найбільших бірж світу. Вона займає 13 місце у світовому рейтингу бірж за ринковою капіталізацією компаній, надає сприятливі умови для проведення IPO як на ринку “основний стандарт”, так і для компаній SME на ринку “базовий”.

Заслужують на увагу при виборі майданчику для IPO умови лістингу на біржі Євронекст, яка об’єднує біржі 7 європейських міст: Амстердама, Брюсселя, Дубліна, Лісабону, Мілану, Парижу та Осло [27].

Проаналізувавши статистичну інформацію діяльності цих бірж у 2021 р. та та мінімальні критерії IPO для майданчиків Нью Коннект (New Connect) на Варшавській фондовій біржі, AIM (AIM) на Лондонській фондовій біржі, Євронекст Аксес (Euronext Access) на пан-європейській біржі Євронекст, Скейл (Scale) на Німецькій біржі АГ, можна стверджувати, що всі чотири біржі мають досить прості та доступні критерії для цього. Вони не передбачають мінімальний обсяг ринкової капіталізації компанії, кількість акціонерів та визначений час перебування на посадах топ-менеджерів на відміну від правил первинного публічного розміщення на головних майданчиках цих бірж. Це є причиною вибору розміщення цінних паперів на них з боку іноземних компаній, у тому числі й українських. Тому на Європейських біржах активно проводять первинне розміщення технологічні компанії та стартапи на етапі становлення та розвитку.

Висновки: 1) випуск цінних паперів та їх розміщення на фондових біржах відбувається з метою залучення інвестицій у розвиток компанії, однак через низьку інвестиційну активність вітчизняних інвесторів та довготривалу процедуру “перетину кордону” іноземними інвестиціями, привабливість лістингу на українських біржах поступається європейському; 2) спрощення процедур залучення іноземного капіталу, підвищення фінансової грамотності населення, призведе до поживлення активності на фондовому ринку України та вплине на зростання кількості укладених угод, підвищення обороту цінних паперів та зростанню ринкової капіталізації; 3) з розвитком інноваційних технологій здійснення операцій на біржі можливо як самостійно через мобільні додатки та комп’ютерне програмне забезпечення, так через брокерські послуги банків та інвестиційних компаній, що в підсумку позитивно впливає на розвиток фондового ринку; 4) розміщення цінних паперів українських компаній на європейських біржах свідчить про результативність використання цього інструменту для масштабування бізнесу; 5) лояльні умови для розміщення на майданчиках європейських фондових бірж для стартапів та інноваційних підприємств малого і середнього бізнесу, а також посилені вимоги до великих компаній, які прагнуть здійснити первинне публічне розміщення на основних майданчиках цих бірж, створюють сприятливі умови для виходу на біржі; 6) досвід міжнародного лістингу українських компаній посилює впізнаваність їх брендів на внутрішньому та зовнішньому ринках та формує кредит довіри інвесторів до українських компаній.

Список літератури.

1. Мазур І., Сазонов Р. Теоретико-методологічне значення міжнародного лістингу акцій для інвесторів та емітентів. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2018; 2(197). С. 31-36.
2. Манаєнко І. IPO як форма інвестиційного забезпечення. URL: <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/79.pdf>
3. Торгівля цінними паперами: Хрестоматія / Укладачі: Д.С. Бутенко, П.Ф. Григор’єв, Н.В. Дегтярьова [та ін.]. – 3-є вид., зі змінами та доповненнями. К.: ДУ “АРІФРУ”, 2020. 384 с.
4. Кутовий Т. Первинне розміщення акцій у практиці українських компаній. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=663>.
5. Біржовий список фондової біржі “Перспектива”. URL: <http://www.fbp.com.ua/Trade/StockListPer.aspx>
6. Біржовий список фондової біржі “ПФТС”. URL: <https://pfts.ua/stock-exchange-pfts/list-pfts>.
7. Біржовий список Української біржі. URL: <http://www.ux.ua/ua/issues.aspx?st=1>.
8. Про компанію Астарт-Київ. URL: <https://astartaholding.com/page/1>
9. Locations Bunge. URL: <https://www.bunge.com>
10. Про компанію МХП. URL: <https://mhp.com.ua/uk/pro-kompaniiu>
11. Kernel Holdings S.A. Q1 FY2022 results and company presentation. URL: https://www.kernel.ua/wp-content/uploads/2021/11/Kernel_FY2022_Q1_Presentation.pdf
12. Про компанію КСГ Агро. URL: https://www.ksgagro.com/about_company/history/
13. Про компанію Укрпродукт. URL: <http://ukrproduct.com/kompaniya/about-us/>
14. Про компанію Мілкіленд-Україна. URL: <http://milkiland.ua/about/>

15. Про компанію Феррекспо. URL: <https://www.ferrexpo.com>
16. About companies on Yahoo Finance. URL: <https://finance.yahoo.com>
17. Price to Book Ratio. URL: <https://www.investopedia.com/terms/p/price-to-bookratio.asp>
18. Screener for Stocks. URL: <https://finviz.com>
19. Stock Price Graph. URL: <https://www.tradingview.com>
20. Інформаційні довідки щодо розвитку фондового ринку за період 2014-2021 pp. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/>
21. Euronext. IPO Guide. URL: 52118_IPO-Guide-2021_WEB.pdf
22. IPO на Німецькій біржі. URL: <https://www.deutsche-boerse-cash-market.com/dbcm-en/primary-market/market-structure/segments/General-Standard-16806>
23. Trade on London Stock Exchange. URL: <https://www.londonstockexchange.com>
24. How to start on Warsaw Stock Exchange. URL: <https://www.gpw.pl/en-home>
25. WSE Market Cap. URL: <https://www.google.com/finance/>
26. Largest stock exchange operators by market capitalization. URL: <https://www.statista.com/statistics/270126/largest-stock-exchange-operators-by-market-capitalization-of-listed-companies/>
27. About Euronext. URL: <https://www.euronext.com/en>
28. 2021 – A year of opportunity. URL: <https://www.londonstockexchange.com/discover/news-and-insights/record-year-ipos>

References.

1. Mazur I. and Sazonov R. (2018), "Theoretical and methodological significance of international stock listing for investors and issuers". *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv*, Kyiv, Ukraine. Economics, vol. 2(197), pp. 31-36
2. Manaenko I. (2015), "IPO as a form of investment security", *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*, [Online], vol. 6 available at: <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/79.pdf> (Accessed 11 February, 2022).
3. Butenko D.S., Hryhor'iev P.F. and Dehtiar'ova N.V. (2020), *Torhivlia tsinnymy paperamy* [Securities Trading], 3rd ed, DU "ARIFRU", Kyiv, Ukraine.
4. Kutovyj T. (2011), "Initial public offering in the practice of Ukrainian companies", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 8, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=663> (Accessed 11 February, 2022).
5. The official site of Stock Exchange "Perspektiva" (2022), "Exchange list", available at: <http://www.fbp.com.ua/Trade/StockListPer.aspx> (Accessed 10 February, 2022).
6. The official site of "PFTS" Stock Exchange (2022), "Exchange list", available at: <https://pfts.ua/stock-exchange-pfts/list-pfts> (Accessed 10 February, 2022).
7. The official site of Ukrainian Stock Exchange (2022), available at: <http://www.ux.ua/ua/issues.aspx?st=1>. (Accessed 10 February, 2022).
8. The official site of Astarta holding (2022), available at: <https://astartaholding.com/page/1> (Accessed 10 February, 2022).
9. The official site of Bunge (2022), available at: <https://www.bunge.com> (Accessed 10 February, 2022).
10. The official site of MHP (2022), available at: <https://mhp.com.ua/uk/> (Accessed 11 February, 2022).
11. The official site of Kernel Holdings S.A. "Q1 FY2022 results and company presentation" (2022), available at: https://www.kernel.ua/wp-content/uploads/2021/11/Kernel_FY2022_Q1_Presentation.pdf (Accessed 11 February, 2022).
12. The official site of KSG Agro (2022), available at: https://www.ksgagro.com/about_company/history/ (Accessed 11 February, 2022).
13. The official site of Ukrprodukt (2022), available at: <http://ukrprodukt.com/kompaniya/about-us/> (Accessed 11 February, 2022).
14. The official site of Milkiland-Ukraine (2022), available at: <http://milkiland.ua/about/> (Accessed 11 February, 2022).
15. The official site of Ferrexpo (2022), available at: <https://www.ferrexpo.com> (Accessed 11 February, 2022).
16. The official site of Yahoo Finance (2022), available at: <https://finance.yahoo.com> (Accessed 11 February, 2022).
17. The official site of Investopedia (2022), "Price to Book Ratio", available at: <https://www.investopedia.com/terms/p/price-to-bookratio.asp> (Accessed 12 February, 2022).
18. The official site of Finviz (2022), "Screener for Stocks", available at: <https://finviz.com> (Accessed 12 February, 2022).
19. The official site of Tradingview (2022), "Stock Price Graph", available at: <https://www.tradingview.com> (Accessed 12 February, 2022).
20. National Securities and Stock Market Commission of Ukraine (2022), "Analytical data on Stock Market Development for 2014-2021", available at: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/> (Accessed 12 February, 2022)
21. The official site of Euronext, "IPO Guide" (2022), available at: 52118_IPO-Guide-2021_WEB.pdf

(Accessed 13 February, 2022).

22. The official site of Deutsche Borse (2022), “IPO”, available at: <https://www.deutsche-boerse-cash-market.com/dbcm-en/primary-market/market-structure/segments/General-Standard-16806> (Accessed 13 February, 2022).

23. The official site of London Stock Exchange (2022), “Trade”, available at: <https://www.londonstockexchange.com> (Accessed 13 February, 2022).

24. The official site of Warsaw Stock Exchange (2022), “How to start on WSE”, available at: <https://www.gpw.pl/en-home> (Accessed 13 February, 2022)

25. The official site of Google Finance (2022), “WSE Market Cap”, available at: <https://www.google.com/finance/> (Accessed 13 February, 2022).

26. The official site of Statista (2022), “Largest stock exchange operators by market capitalization”, available at: <https://www.statista.com/statistics/270126/largest-stock-exchange-operators-by-market-capitalization-of-listed-companies/> (Accessed 13 February, 2022).

27. The official site of Euronext (2022), “About Euronext”, available at: <https://www.euronext.com/en> (Accessed 13 February, 2022).

28. The official site of London Stock Exchange (2022), “2021 – A year of opportunity”, available at: <https://www.londonstockexchange.com/discover/news-and-insights/record-year-ipos> (Accessed 13 February, 2022).

Стаття надійшла до редакції 15.02.2022 р.